

LATVIJAS VĒSTNESIS

LATVIJAS REPUBLIKAS OFICIĀLAIS IZDEVUMS

OP 2020/105.2

Ministru kabineta rīkojums Nr. 288

Rīgā 2020. gada 29. maijā (prot. Nr. 36 23. §)

Par Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģiju un pasākumu plānu 2020.–2022. gadam

1. Apstiprināt Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģiju un pasākumu plānu 2020.–2022. gadam (turpmāk – plāns).
2. Finanšu ministrijai un citām atbildīgajām institūcijām nodrošināt plānā noteikto uzdevumu īstenošanu un kontroli noteiktajos termiņos.
3. Plāna īstenošanā iesaistītajām institūcijām plānā paredzēto pasākumu norisi nodrošināt atbilstoši tām piešķirtajiem budžeta līdzekļiem.
4. Finanšu ministrijai sagatavot un finanšu ministram līdz 2023. gada 30. septembrim iesniegt noteiktā kārtībā Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par plāna izpildi un Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģiju un pasākumu plānu 2024.–2026. gadam.

Ministru prezidents *A. K. Kariņš*

Finanšu ministrs *J. Reirs*

(Ministru kabineta
2020. gada 29. maija
rīkojums Nr. 288)

Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģija un pasākumu plāns 2020.–2022. gadam

AFCOS darba grupa

SATURS

Saīsinājumu tabula

Terminu skaidrojums

I. Kopsavilkums

II. Esošās situācijas raksturojums

Mērķi un rīcības virzieni

Stratēģijas izstrādes pamatojums

ES finanšu interešu aizsardzības mehānisms un institucionālais ietvars

Pasākumu plāns

III. Teritoriālā perspektīva

IV. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

1. Pielikums: AFCOS funkcijas un uzdevumi

2. Pielikums: AFCOS padomes struktūra

SAĪSINĀJUMU TABULA

AFCOS	ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienests (<i>Anti Fraud Coordination Service</i>)
EK	Eiropas Komisija
EPPO	Eiropas Prokuratūra
ES	Eiropas Savienība
ES fondi	Eiropas strukturālie un investīciju fondi (Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Eiropas Sociālais fonds (ESF) un Kohēzijas fonds), Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA), Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF), Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF), Eiropas teritoriālās sadarbības fonds (ETC), Iekšējās drošības fonds (ISF), Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds (PMIF), Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (EAFVP)
FM	Finanšu ministrija
KNAB	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
MK	Ministru kabinets
OLAF	Eiropas Komisijas Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (<i>European Anti-Fraud Office</i>)

TERMINU SKAIDROJUMS

"**Eiropas Savienības finanšu intereses**¹" ietver tos ieņēmumus, izdevumus un aktīvus, kas iekļauti Eiropas Savienības budžetā un iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru budžetos, kā arī budžetos, ko tie pārvalda un pārrauga.

Krāpšana

Atbilstoši Konvencijas par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību 1.panta 1.punktam krāpšanai, kas ietekmē Eiropas Kopienas finanšu intereses, šīs Konvencijas nozīmē ir jāsaturs šādas pazīmes:

(a) attiecībā uz izdevumiem, jebkura apzināta darbība vai bezdarbība attiecībā uz:

– viltotu, nepareizu vai nepilnīgu apgalvojumu vai dokumentu lietošanu vai uzrādīšanu, kā rezultātā ir notikusi nelikumīga piesavināšanās vai pretlikumīga līdzekļu paturēšana no Eiropas Kopienas Kopbudžeta fondiem vai budžetiem, kurus administrē Eiropas Kopienas, vai kurus administrē Eiropas Kopienas vārdā,

– informācijas neizpaušanu, tādējādi pārkāpjot īpašu pienākumu, kam ir tādas pašas sekas,

– līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu, kas neatbilst mērķiem, kam šie līdzekļi tika sākotnēji piešķirti;

(b) attiecībā uz ieņēmumiem, jebkura apzināta darbība vai bezdarbība attiecībā uz:

– viltotu, nepareizu vai nepilnīgu apgalvojumu vai dokumentu lietošanu vai uzrādīšanu, kā rezultātā ir noticis nelikumīgs samazinājums Eiropas Kopienas Kopbudžeta fondos vai budžetos, kurus administrē Eiropas Kopienas, vai kurus administrē Eiropas Kopienas vārdā,

– informācijas neizpaušanu tādējādi pārkāpjot īpašu pienākumu, kam ir tādas pašas sekas,

– likumīgi iegūtu līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu, kam ir tādas pašas sekas.

Papildus Konvencijai ir ņemams vērā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2017.gada 5.jūlija Direktīvas (ES) 2017/1371 par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības preambulā noteiktais, kā arī 3.pantā paredzētā definīcija krāpšanai, kas skar Savienības finanšu intereses.

Kompetentās iestādes

Šī dokumenta izpratnē kompetentās iestādes ir:

– visas iestādes, kuru pārstāvji ar MK 2014.gada 16.decembra noteikumu Nr.769 "Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums" 5.punktā uzskaitīto ir iekļauti ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomē.

– pastāvīgie eksperti, kas atbilstoši FM rīkojumam "Par Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes sastāvu" uz padomes sēdēm tiek uzaicināti pārstāvēt attiecīgās ekspertīzes institūcijas.

I. KOPSAVILKUMS

AFCOS darbības stratēģijas mērķis ir definēt kopējos sadarbības pamatvirzienus, mērķus un uzdevumus starp kompetentajām iestādēm krāpšanas novēršanai un apkarošanai, kā arī stiprināt sadarbības modeli ES finanšu interešu aizsardzībai, lai stiprinātu un formalizētu sadarbību starp Latvijas kompetentajām iestādēm un OLAF.

Galvenie identificētie šīs stratēģijas rīcības virzieni ir:

- informācijas apmaiņa un sadarbība starp AFCOS, kompetentajām iestādēm un OLAF;
- likuma "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai" ieviešana;
- preventīvie pasākumi krāpšanas novēršanai.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES, EURATOM) 883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), kas atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (EK) Nr.1073/1999 un (EUROTAM) Nr.1074/1999 2.panta 1) punkts.

(Detalizētāk skatīt II daļas sadaļu "Mērķi un fokusa virzieni").

AFCOS darbības stratēģija ir paredzēta kā vienojošs dokuments krāpšanas apkarošanai un ES finanšu interešu aizsardzībai, aptverot gan ES finanšu līdzekļu ieņēmumus, gan izdevumus, ieskaitot arī ES fondus *(detalizētāk skatīt II daļas sadaļu "Stratēģijas izstrādes pamatojums")*.

FM ES fondu revīzijas departaments nodrošina AFCOS dienesta funkcijas Latvijā, kā arī AFCOS padomes sekretariāta funkcijas.

Sākot ar 2007.gada februāri ir izveidota AFCOS padome, kas darbojas kā konsultatīva koleģiāla institūcija un tajā ir iestāžu pārstāvji, kuriem ir zināšanas un pieredze ES finanšu interešu aizsardzībā vai krāpšanas un korupcijas apkarošanā. AFCOS padomes, pastāvīgo ekspertu un iesaistīto sadarbības partneru funkcijas ES finanšu interešu aizsardzības jomā detalizētāk skatīt II. daļas sadaļā *"ES finanšu interešu aizsardzības mehānisms un institucionālais ietvars"*.

Par katru no rīcības virzieniem ir izstrādāts konkrētu pasākumu plāns ar veicamajiem darbiem, atbildīgajām institūcijām un izpildes termiņiem *(detalizētāk skatīt II daļas sadaļu "Pasākumu plāns")*.

II. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

MĒRĶI UN RĪCĪBAS VIRZIENI

AFCOS darbības stratēģijas mērķis ir definēt kopējos sadarbības pamatvirzienus, mērķus un uzdevumus starp kompetentajām iestādēm krāpšanas novēršanai un apkarošanai, kā arī stiprināt sadarbības modeli ES finanšu interešu aizsardzībai, lai stiprinātu un formalizētu sadarbību starp Latvijas kompetentajām iestādēm un OLAF.

Galvenie stratēģijas rīcības virzieni ir:

- Informācijas apmaiņa un sadarbība starp AFCOS, kompetentajām iestādēm un OLAF
 - AFCOS pārstāvība un dalība OLAF/EK rīkotajos pasākumos un sanāksmēs.
 - Pasākumi sadarbības pilnveidošanai starp Latvijas kompetentajām iestādēm.
 - Sadarbības veidošana ar EPPO.
- likuma "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai" ieviešana
 - Procedūru rokasgrāmatas izstrāde, lai efektīvi īstenotu likumu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai".
 - Kompetento iestāžu un sabiedrības informēšanas veicināšana par likumu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai".
- Preventīvie pasākumi krāpšanas novēršanai
 - Sabiedrības informēšanas veicināšana.
 - Kapacitātes stiprināšana, t.sk. e-mācību moduļa izstrāde un ieviešana.

Identificētie rīcības virzieni aptver visus krāpšanas apkarošanas ciklus: krāpšanas novēršana (prevencija) – atklāšana – izmeklēšana un kriminālvajāšana – sankcijas.

STRATĒGIJAS IZSTRĀDES PAMATOJUMS

2014.–2020.gada un 2021.–2027.gada plānošanas perioda ES fondu administrēšanā EK ir likusi uzsvāru uz pasākumiem ES finanšu līdzekļu krāpšanas apkarošanai. Kopīgo noteikumu regulā 2014.–2020.gada periodam² un priekšlikumā Vispārējai noteikumu regulai 2021.–2027.gada periodam³ ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāievieš efektīvi un samērīgi krāpšanas apkarošanas pasākumi, ņemot vērā apzinātos riskus. Lauksaimniecības jomā līdzīga prasība dalībvalstīm nodrošināt efektīvu krāpšanas novēršanu, īpaši jomās, kurās pastāvošais risks ir augstāks, darbojoties preventīvi, ņemot vērā izmaksas un ieguvumus, kā arī pasākumu samērīgumu, paredzēta arī Kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanas, pārvaldības un uzraudzības regulā 2014.–2020.gadam⁴, kā arī Kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanas, pārvaldības un uzraudzības regulas 2021.–2027.gadam regulas priekšlikumā⁵.

Tiešo regulatīvo prasību papildināšana un krāpšanas apkarošanas pasākumu iekļaušana nacionālajā krāpšanas apkarošanas stratēģijā tiek piedāvāta kā iespēja ES dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka cīņa pret krāpšanu, kas nodara kaitējumu ES un dalībvalstu finanšu interesēm, tiek labāk uzraudzīta.

EK neizvirza obligātu prasību dalībvalstīm izstrādāt nacionāla līmeņa stratēģijas un katra dalībvalsts var izvēlēties, vai šāds dokuments ir nepieciešams. Tomēr Eiropas Revīzijas palāta savā Īpašajā ziņojumā Nr.06/2019 "Krāpšanas problēmu risināšana ES kohēzijas izdevumos: vadošajām iestādēm jānostiprina atklāšana, rīcība un koordinācija" ieteica dalībvalstīm, kurām šobrīd nav krāpšanas apkarošanas valsts stratēģijas, tādu izstrādāt.

AFCOS padome, kas Latvijā ir nozīmēta kā koordinējošā iestāde krāpšanas apkarošanas koordinēšanai un sadarbībai ar OLAF, pieņēma lēmumu izstrādāt AFCOS darbības stratēģiju, kuras uzdevums ir veicināt ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu un izmeklēšanā iesaistīto iestāžu efektīvāku savstarpējo sadarbību un kura ir paredzēta kā vienojošs dokuments krāpšanas apkarošanai un ES finanšu interešu aizsardzībai.

Pirmās AFCOS darbības stratēģijas izstrāde notika 2016.gadā un 2017.gada 16.janvārī ar Ministru kabineta rīkojumu Nr.26 tika apstiprināts plāns "ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģija un pasākumu plāns 2017.–2019.gadam".

AFCOS katru gadu ziņo Ministru kabinetam par veiktajiem krāpšanas apkarošanas un ES finanšu interešu aizsardzības pasākumiem un AFCOS darbības stratēģijas un pasākuma plāna izpildi. Lai gan gadu no gada ir vērojamas ES fondu izlietojumā konstatēto neatbilstību summu un skaitļu svārstības, ir skaidrs, ka ir nepieciešama ilgstoša rīcība.

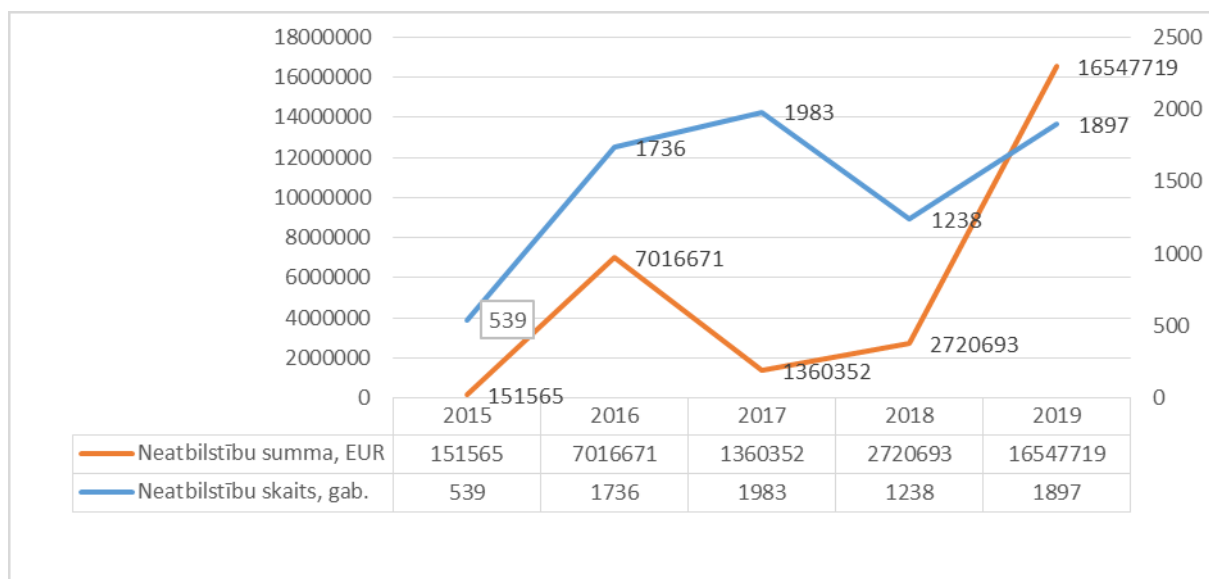
² Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regulas (ES) Nr.1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr.1083/2006 125.panta 4.punkta c) apakšpunkts.

³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma un migrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Robežu pārvaldības un vīzu instrumentu (COM(2018) 375 final).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regulas (ES) Nr.1306/2013 par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un Padomes Regulu (EEK) Nr.352/78, (EK) Nr.165/94, (EK) Nr.2799/98, (EK) Nr.814/2000, (EK) Nr.1290/2005 un (EK) Nr.485/2008 atcelšanu 58. panta 1.punkta b) apakšpunkts.

⁵ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr.1306/2013 (COM(2018) 393 final).

1. tabula "Neatbilstību skaits un summas 2014.–2020. plānošanas periodā visos ES finanšu instrumentos kopā"

2019.gadā AFCOS padome nolēma uzsākt darbu pie AFCOS darbības stratēģijas izstrādes nākamajam periodam – 2020.–2022.gadam. Jaunā AFCOS darbības stratēģija nodrošinās pēctecību 2017.gada 16.janvārī apstiprinātajam plānam "ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģija un pasākumu plāns 2017.–2019.gadam".

Pēc panāktās vienošanās starp iesaistītajām institūcijām par pasākuma plāna uzdevumiem, to ir paredzēts iesniegt Ministru kabinetā apstiprināšanai. Dokumenta juridiskā forma tāpat kā pirmajai AFCOS darbības stratēģijai ir izvēlēta kā politikas plānošanas dokumentam – plāns atbilstoši 2014.gada 2.decembra MK noteikumiem Nr.737⁶.

Izstrādājot AFCOS darbības stratēģiju, tika ņemtas vērā EK vadlīnijas nacionāla līmeņa krāpšanas apkarošanas stratēģiju izstrādei⁷, kā arī EK stratēģija krāpšanas apkarošanai⁸.

Izstrādājot AFCOS darbības stratēģiju, tika ņemtas vērā arī citas izstrādātas nacionālās stratēģijas un plāni, lai novērstu pasākumu dublēšanos un nodrošinātu dokumentu papildinātību:

- KNAB izstrādātas un 2015.gada 16.jūlijā Ministru kabinetā apstiprinātas Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnes 2015.–2020.gadam un to 6.sadaļa "Uzdevumu un pasākumu plāns"⁹.

- Finanšu ministrijas izstrādāts "Pasākumu plāns krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas periodā" (aktualizēts 28.08.2019.)¹⁰.

- Valsts iestāžu darba plāns ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016.–2020.gadam (redakcija uz 21.01.2019.)¹¹.

AFCOS darbības stratēģija tiek pielāgota arī diviem būtiskiem ES tiesību aktu papildinājumiem krāpšanas apkarošanas jomā:

- Padomes Regulai (ES) 2017/1939 (2017.gada 12.oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei.

⁶ 02.12.2014 MK noteikumi Nr.737 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi"

⁷ EK OLAF 07.12.2015. Praktiskie soļi nacionāla līmeņa krāpšanas apkarošanas stratēģiju izstrādei Nr. Ares(2015)5642419

⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Revīzijas palātai: Komisijas stratēģija krāpšanas apkarošanai – pastiprināta rīcība ES budžeta aizsardzībai (COM/2019/196)

⁹ https://www.knab.gov.lv/upload/knab_normativie_akti/knab_pamatnostadnes_2015_2020_gadam.pdf

¹⁰ https://www.esfondi.lv/upload/leviesana/Pasakumu_plans_krapsanas_korupcijas_risku_mazinasanai.pdf

¹¹ [https://www.fm.gov.lv/files/nodoklupolitika/EEIP_uz%2021.01.2019%20\(2\).docx](https://www.fm.gov.lv/files/nodoklupolitika/EEIP_uz%2021.01.2019%20(2).docx)

- Komisijas 2018.gada 23.maija priekšlikumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar kuru groza Regulu (ES, Euratom) Nr.883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF) (COM (2018) 338).

Ar FM 2019.gada 19.decembra rīkojumu Nr.450 tika izveidota starpinstitūciju darba grupa stratēģijas izstrādei, kuras sastāvā ietilpst pārstāvji no FM, Zemkopības ministrijas, Valsts ieņēmumu dienesta, Ģenerālprokuratūras, Valsts policijas, Centrālās finanšu un līgumu aģentūras, Konkurences padomes, KNAB, Lauku atbalsta dienesta un Iepirkumu uzraudzības biroja.

Starpinstitūciju darba grupas ietvaros diskusiju veidā tika apzinātas pastāvošās problēmas institūcijās un pilnveidojamās jomas, kā arī tās lietas, kas ir izveidotas un funkcionē labi. Turklāt, tika apzināts arī darba grupas dalībnieku viedoklis par stiprajām un vājajām pusēm, iespējām un draudiem esošajā situācijā pretrāpšanas jomā.

Izvērtējot visu AFCOS rīcībā esošo informāciju, tika noteikti 3 rīcības virzieni: informācijas apmaiņa un sadarbība starp AFCOS, kompetentajām iestādēm un OLAF; likuma "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai" ieviešana; preventīvie pasākumi krāpšanas novēršanai. Katram rīcības virzienam pasākuma plānā ir noteikti specifiski pasākumi un darbības rezultāts, kā arī rezultatīvie rādītāji, atbildīgie un izpildes termiņi.

Rīcības virziens: Informācijas apmaiņa un sadarbība starp AFCOS, kompetentajām iestādēm un OLAF

Viens no stratēģijas mērķiem ir uzlabot sadarbību krāpšanas apkarošanas jomā un darbplūsmas kopumā, piemēram, AFCOS un Kompetento iestāžu sadarbību ar OLAF un ar pašlaik veidojamo EPPO.

AFCOS darbības stratēģijā 2017.–2019.gadam bija ietverta AFCOS pārstāvība un dalība OLAF/EK sanāksmēs. Kopumā laika periodā no 2017.–2019.gadam AFCOS un Kompetento iestāžu pārstāvji nodrošināja pārstāvību vairāk nekā 40 OLAF/EK sanāksmēs, ieskaitot pārstāvību COCOLAF (Krāpšanas novēršanas koordinēšanas padomdevēja komitejas) darba grupā, GAF (Krāpniecības apkarošanas darba grupa) sanāksmēs, AFCOS grupas sanāksmēs un OLAF komunikatoru ikgadējās sanāksmēs. Sanāksmju un darba grupu laikā AFCOS un kompetento iestāžu pārstāvji tiek informēti par aktualitātēm, kā arī tiek aicināti izteikt savu viedokli. Lai nodrošinātu darba grupu un sanāksmju laikā pārrunātās informācijas apriti, komandējumu pārskati, kā arī izskatāmie dokumenti tika izsūtīti visām AFCOS padomes darbā iesaistītajām institūcijām izmantošanai savu pienākumu veikšanā. Ņemot vērā AFCOS pārstāvību un dalību OLAF sanāksmēs, ir uzlabojusies arī sadarbība ar OLAF.

Arī nākamajā periodā AFCOS sadarbībā ar citām kompetentajām iestādēm jāturpina piedalīties OLAF organizētajās sanāksmēs un jāsniedz savs profesionālais viedoklis par ES finanšu interešu aizsardzības stiprināšanu.

(Pasākums Nr.1.1. stratēģijas II.sadaļā "Pasākumu plāns").

Lai nodrošinātu efektīvu un savlaicīgu krāpniecisku darbību identificēšanu, atklāšanu un pierādīšanu, svarīga loma ir informācijas aprītei un informācijas pieejamībai. Latvijā nacionālā līmenī ir daudz un dažādas valsts uzturētas datu bāzes, kuras izmantojot potenciāli varētu operatīvāk veikt kontroles un izmeklēšanas darbu, kā arī samazināt administratīvo slogu. Kaut arī AFCOS darbības stratēģijā 2017.–2019.gadam jau bija ietverts pasākums pieejas tiesību nodrošināšanai dažādām valsts līmeņa datu bāzēm, kas tika arī izpildīts, tomēr datu bāzes nemitīgi attīstās un ar katru gadu sniedz arvien jaunas iespējas administratīvā sloga mazināšanai. Līdz ar to ir plānots apzināt kompetentām iestādēm pieejamās datu bāzes un noteikt kādām datu bāzēm ir nepieciešamas papildus pieejas, lai nodrošinātu efektīvāku informācijas apmaiņu ES finanšu interešu aizsardzības jautājumos.

(Pasākums Nr.1.2. stratēģijas II.sadaļā "Pasākumu plāns").

Kā atsevišķs pasākums AFCOS darbības stratēģijā ir ietverta arī sadarbības veidošana ar EPPO, kas sāks darboties 2020.gada beigās. 2017.gada 12.oktobrī Eiropas Savienības Padome pieņēma Padomes regulu (ES) 2017/1939, ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei, uz kuras pamata tiks izveidota Eiropas Prokuratūra. Eiropas Prokuratūra tiek veidota ar mērķi aizsargāt ES finanšu intereses un būs galvenā iestāde, kas būs atbildīga par izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un apsūdzības uzturēšanu tiesā par tādiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kas skar ES finanšu intereses. Eiropas Prokuratūra sāks darboties 2020.gada beigās, kur Eiropas deleģētie prokurori būs integrēti katras dalībvalsts tiesību sistēmā, un kuri būs atbildīgi par izmeklēšanu un

kriminālvajāšanu, kā arī pilnvaroti uzturēt apsūdzību tiesā. Pēc Eiropas Prokuratūras darbības uzsākšanas ir svarīgi izveidot sadarbību starp EPPO un AFCOS, kā arī citām kompetentajām iestādēm.

(Pasākums Nr.1.3. stratēģijas II.sadaļā "Pasākumu plāns").

Rīcības virziens: Likuma "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai" ieviešana

Lai noregulētu veidu kā tiek sniegts atbalsts OLAF veiktajās administratīvajās izmeklēšanās, AFCOS 2019.gadā sāka izstrādāt likumprojektu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai" un 2020.gada 10.martā likumprojekts ir iesniegts izskatīšanai Saeimā. Likumprojekts ir izstrādāts, lai nodrošinātu efektīvu atbalstu OLAF tā veiktajās administratīvajās izmeklēšanās, ar mērķi aizsargāt ES finanšu intereses pret krāpšanu, korupciju un citām nelikumīgām darbībām. Likumprojekta izstrāde bija nepieciešama, lai nodrošinātu Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 11.septembra Regulā (ES, Euratom) Nr.883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.1073/1999 dalībvalstij uzlikto pienākumu sniegt atbalstu OLAF veiktajās administratīvajās izmeklēšanās.

Ar likumprojektu tiks nostiprinātas FM tiesības un pienākumi atbalsta sniegšanai OLAF, tai skaitā nostiprinātas FM tiesības (pēc OLAF pieprasījuma) pieprasīt dokumentus un citu informāciju (tai skaitā informāciju Kontu reģistrā un no kredītiestādēm) un piedalīties pārbaudēs uz vietas uzņēmumos, kā arī piedalīties sanāksmēs ar nacionālajām institūcijām. Papildus tiks paredzētas FM tiesības Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā pieņemt lēmumu par tiesiska pienākuma uzlikšanu un tā piespiedu izpildi, lai nodrošinātu efektīvu informācijas saņemšanu, kā arī pārbažu veikšanu uz vietas uzņēmumos.

Pēc likumprojekta spēkā stāšanās tiks izstrādāta procedūru rokasgrāmata, lai efektīvi īstenotu likumu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai", kā arī tiks veicināta kompetento iestāžu un sabiedrības informētība par likumu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai".

Šobrīd EK norit arī diskusijas par Regulas 883/2013 grozījumu projektu un ir sagatavoti EK 2018.gada 23.maija priekšlikumi grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar kuru groza Regulu (ES, Euratom) Nr.883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), attiecībā uz sadarbību ar EPPO un OLAF izmeklēšanas efektivitāti. Minētie EK priekšlikumi Regulas 883/2013 grozījumiem tiks ņemti vērā, izstrādājot procedūru rokasgrāmatu likuma "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai" īstenošanai.

Izstrādājot procedūru rokasgrāmatu likuma "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai" īstenošanai, tiks ņemta vērā arī Padomes 2017.gada 12.oktobra Regulas (ES) 2017/1939, ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei 101.pants, kas regulē EPPO attiecības ar OLAF.

(Pasākumi Nr.2.1. un 2.2. stratēģijas II.sadaļā "Pasākumu plāns").

Rīcības virziens: Preventīvie pasākumi krāpšanas novēršanai

Viens no svarīgākajiem preventīvajiem pasākumiem ir komunikācija ar sabiedrību un sabiedrības informētības uzlabošana. AFCOS darbības stratēģijā 2017.–2019.gadam arī bija ietverta komunikācija ar sabiedrību par krāpšanas apkarošanas jautājumiem un 2017.gadā, apvienojoties vairāk nekā 20 iestādēm, tika uzsākta ilgtermiņa kampaņa #Atkrāpies!¹², lai sabiedrībā veicinātu "nulles" toleranci pret krāpšanos un tās dažādām izpausmēm. #Atkrāpies! kampaņai katru gadu tika izvēlēta sava fokusa tēma: 2017.gadā – viltotās un kontrabandas preces; 2018.gadā – darba kultūra jauniešu vidū; 2019.gadā – ziņošanas kultūra. Kampaņa sasniedza augstus rādītājus attiecībā uz sasniegto auditoriju un kļuvis atpazīstama gan Latvijā, gan ES. 2018.gadā kampaņa saņēma arī vairākus starptautiskus apbalvojumus. Nākamajā periodā no 2020.gada līdz 2022.gadam ir jāuztur #Atkrāpies! kampaņas rezultāti, uzturot kampaņas mājaslapu un piedaloties dažādos pasākumos (piemēram, sarunu festivālā LAMPA, #Konferencē UzdrīkstiesUzvarēt).

(Pasākums Nr.3.1. stratēģijas II.sadaļā "Pasākumu plāns").

Vēl viens svarīgs preventīvs pasākums ir kapacitātes stiprināšana, nodrošinot pieredzes apmaiņas iespējas gan pieaicinot ekspertus vai apmeklējot starptautiskus pasākumus, gan sadarbojoties ar citu valstu AFCOS

¹² Vairāk informācijas ir pieejams <https://atkrapi.lv/>

struktūrvienībām un izmeklētājiem. Pieredzes apmaiņa ne tikai veicina profesionālo zināšanu pilnveidošanu, bet arī dalīšanos personīgajā pieredzē, kas sekmē efektīvu risinājumu meklējumus ikdienas darba optimizēšanai un uzlabošanai. Iestāžu sagatavotie apmācību plāni ir ierobežoti ar pieejamām finansēm un nodrošina atsevišķas iestādes attīstību konkrētajā kompetences jomā. AFCOS piedāvā sadarbīties, lai izmantotu dažādus finansēšanas instrumentus, piemēram, TAIEX¹³, Hercule¹⁴ un dažādus citus atbalsta mehānismus dalībvalstu kapacitātes stiprināšanai. AFCOS piedāvā arī kopējo pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšanu, izmantojot jau esošo sadarbības tīklu ar citām dalībvalstīm. Liels uzsvars šajā periodā tiks likts arī uz e-apmācību moduļa izstrādi, ar kura palīdzību tiešsaistē internetā nodrošinātu valsts amatpersonu izglītošanu, kā arī zināšanu pārbaudi ES finanšu interešu aizsardzības jautājumos.

(Pasākumi Nr.3.2.–3.3. stratēģijas II.sadaļā "Pasākumu plāns").

ES FINANŠU INTEREŠU AIZSARDZĪBAS MEHĀNISMS UN INSTITUCIONĀLAIS IETVARŠ

Lai izpildītu vienu no Latvijas iestāšanās ES sarunu 28.pozīcijas "Finanšu kontrole" slēgšanas priekšnosacījumiem, kas noteica kontaktpunkta izveidi Latvijā sadarbībai ar OLAF, ar MK 2002.gada 11.septembra rīkojumu Nr.495¹⁵ par kontaktiestādi sadarbībai ar OLAF apstiprināja FM. Saskaņā ar FM reglamentu¹⁶ AFCOS funkcijas veic FM ES fondu revīzijas departaments (viena amata vieta). *Pielikumā Nr.1* ir apkopotas AFCOS funkcijas un uzdevumi.

Kopš 2007.gada februāra ir izveidota AFCOS padome, kas darbojas kā konsultatīva koleģiāla institūcija un tajā ir pārstāvji no valsts pārvaldes iestādēm, tiesu varas institūcijām un konstitucionālajām institūcijām, kurām ir zināšanas un pieredze ES finanšu interešu aizsardzībā vai krāpšanas un korupcijas apkarošanā¹⁷. Padomes mērķis ir veicināt vienotas ES finanšu interešu aizsardzības valsts politikas ieviešanu un attīstību. *Pielikumā Nr.2* ir attēlota AFCOS padomes struktūra.

¹³ TAIEX – EK Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas vienkāršots instruments ES valsts pārvaldes kapacitātes stiprināšanai ES normatīvo aktu ieviešanā, piemērošanā un labās prakses pieredzes apmaiņai, sīkāku informāciju skat. EK mājas lapā: http://ec.europa.eu/enlargement/tenders/taix/index_en.htm

¹⁴ Hercule III Programma 2014-2020: ir EK izveidota rīcības programma ("Programma"), lai veicinātu darbības, kuras vērstas pret krāpšanu, korupciju un jebkādam citām nelikumīgām darbībām, kas ietekmē Savienības finanšu intereses, skat. EK regulu Nr.250/2014.

¹⁵ MK 2002.gada 11.septembra rīkojums Nr.495 "Par kontaktiestādes noteikšanu sadarbībai ar OLAF - Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroju" ("LV", 131 (2706), 13.09.2002.) [stājās spēkā 11.09.2002.]

¹⁶ FM 2018.gada 28.novembra reglamenta Nr.12-4/12 "Finanšu ministrijas reglaments" 40.5.punkts

¹⁷ MK 2014.gada 16.decembra noteikumu Nr.769 "Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums"

PASĀKUMU PLĀNS

Plāna mērķis		Noteikt galvenos pasākumus krāpšanas apkarošanas galvenajos ciklos (krāpšanas novēršana (prevencija), atklāšana, izmeklēšana un kriminālvajāšana (sankcijas)), nodrošinot ES finanšu interešu aizsardzību				
Politikas rezultāts un rezultatīvais rādītājs		Paaugstināta ES finanšu interešu aizsardzības sistēmas efektivitāte Latvijā				
1. Rīcības virziens		Politikas veidošana				
Nr. p. k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
1.1.	AFCOS pārstāvība un dalība EK un OLAF organizētajos pasākumos un sanāksmēs, nodrošinot nacionālo līdzdalību un pārstāvību attiecīgā līmeņa sanāksmēs.	Ir pausts pamatots dalībvalsts viedoklis un sniegti komentāri, kā arī nacionālā līmenī tiek veicināta kompetento iestāžu vienota pieeja OLAF komunikācijas iniciatīvu ieviešanai.	Iesniegts pārskats AFCOS padomei par Latvijas ieguldījumu un ieguvumiem no dalības EK un OLAF organizētajos pasākumos un sanāksmēs.	AFCOS	Visas kompetentās iestādes var tikt aicinātas piedalīties atbilstoši pasākumos un sanāksmēs apskatāmajām tēmām	Pastāvīgi
1.2.	Sadarbības starp Latvijas kompetentajām iestādēm pilnveidošana un efektīvizēšana.	Apzinātas kompetentām iestādēm pieejamās datu bāzes un noteikts kādām datu bāzēm ir nepieciešamas papildus pieejas, lai nodrošinātu efektīvāku informācijas apmaiņu ES finanšu interešu aizsardzības jautājumos.	Kopsavilkums par datu bāžu analīzi un nepieciešamajām papildus pieejām iesniegts AFCOS padomei.	AFCOS	Kompetentās iestādes, kas ir datu bāzu turētājas vai lietotājas	30.06.2021
1.3.	Sadarbības veidošana ar EPPO.	Nodrošināta Eiropas deleģētā prokurora dalība AFCOS padomē.	Eiropas deleģētais prokurors ir iekļauts AFCOS padomē.	AFCOS	Ģenerālprokuratūra	31.12.2022
2. Rīcības virziens		Likuma "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai" ieviešana				
Nr. p. k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
2.1.	Procedūru rokasgrāmatas izstrāde, lai efektīvi īstenotu likumu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai", paredzot arī kārtību, kā AFCOS vērsas pēc atbalsta pie OLAF.	Izstrādāta rokasgrāmata, kurā noteikta skaidra procedūra, iestāžu loma un funkcijas, kā arī termiņi informācijas un atbalsta sniegšanai OLAF izmeklēšanas darbībām.	Izstrādāta rokasgrāmata ir prezentēta kompetentām iestādēm.	AFCOS	Kompetentās iestādes, kas jau ir sniegušas atbalstu vai vērsušās pēc atbalsta pie OLAF vai plāno to darīt	31.12.2021

2.2.	Veicināt kompetento iestāžu un sabiedrības informētību par likumu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai".	Veikti AFCOS tīmekļa vietnes (www.atkrapi.lv) uzlabojumi, ietverot informāciju par likumu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai".	Ziņojums AFCOS padomei par veiktajiem uzlabojumiem.	AFCOS	-	31.12.2021
		Noorganizēta konference ar kompetentām iestādēm, pilsonisko sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem.	Ziņojums AFCOS padomei par veikto pasākumu.	AFCOS	Visas kompetentās iestādes sniedz ierosinājumus par konferences diskusiju tēmām un piedalās konferencē	31.12.2021
3. Rīcības virziens		Preventīvie pasākumi krāpšanas novēršanai				
Nr. p. k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
3.1.	Nodrošināt komunikāciju ar sabiedrību par krāpšanas apkarošanas jautājumiem	Palielināta iedzīvotāju informētība un izpratne par ES finanšu interešu aizsardzības jautājumiem.	AFCOS pārstāvju dalība vismaz divos pasākumos gadā (piemēram sarunu festivālā LAMPA, #Konferencē UzdrīkstiesUzvarēt) kampaņas #Atkrāpies! ietvaros.	AFCOS	Visas kompetentās iestādes var sniegt ierosinājumus par pasākumos veicamajām aktivitātēm	31.12.2022
3.2.	Starptautiskā sadarbība ar citu dalībvalstu AFCOS, nodrošinot pieredzes apmaiņu ES finanšu interešu aizsardzības jautājumos.	Ir pausts dalībvalsts viedoklis un pieredze, iegūta citu valstu pieredze.	Iesniegts pārskats AFCOS padomei par Latvijas ieguldījumu un ieguvumiem no dalības pieredzes apmaiņas pasākumos.	AFCOS	Visas kompetentās iestādes var tikt aicinātas piedalīties atbilstoši pieredzes apmaiņas pasākumos apskatāmajām tēmām	Pastāvīgi
3.3.	Veidot vienoto izpratni par ES finanšu interešu aizsardzību / krāpšanas apkarošanu, balstoties uz informāciju par jaunatklātajiem krāpšanas aizdomu gadījumiem	1. Veikt regulārus pieredzes apmaiņas pasākumus starp Latvijas kompetentajām iestādēm.	2021.gadā un 2022.gadā ir organizēti pa vienam pieredzes apmaiņas pasākumam starp Latvijas kompetentajām iestādēm.	AFCOS	Visas kompetentās iestādes sniedz ierosinājumus par pieredzes apmaiņas pasākumu tēmām un piedalās tajos	31.12.2022.
		2. Izstrādāts e-apmācību modulis, ar kura palīdzību tiešsaistē internetā nodrošinātu valsts amatpersonu	Izstrādāts un ieviests e-apmācību modulis.	AFCOS	Visas kompetentās iestādes sniedz ierosinājumus par	31.12.2022.

		izglītošanu, kā arī zināšanu pārbaudi ES finanšu interešu aizsardzības jautājumos.			apmācību tēmām, iespējamo saturu	
--	--	--	--	--	-------------------------------------	--

III. TERITORIĀLĀ PERSPEKTĪVA

ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģijai un pasākumu plāna 2020.-2022.gadam ieviešanai nav ietekmes uz teritoriālo perspektīvu.

IV. IETEKMES NOVĒRTĒJUMS UZ VALSTS UN PAŠVALDĪBU BUDŽETU

Visu pasākumu, kas iekļauti ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģijai un pasākumu plānā 2020.-2022.gadam, izpilde paredzēta resoru valsts budžeta ietvaros.

Finanšu ministrs *J. Reirs*

1. pielikums

Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības
koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģijai
un pasākumu plānam 2020.–2022. gadam

AFCOS funkcijas un uzdevumi

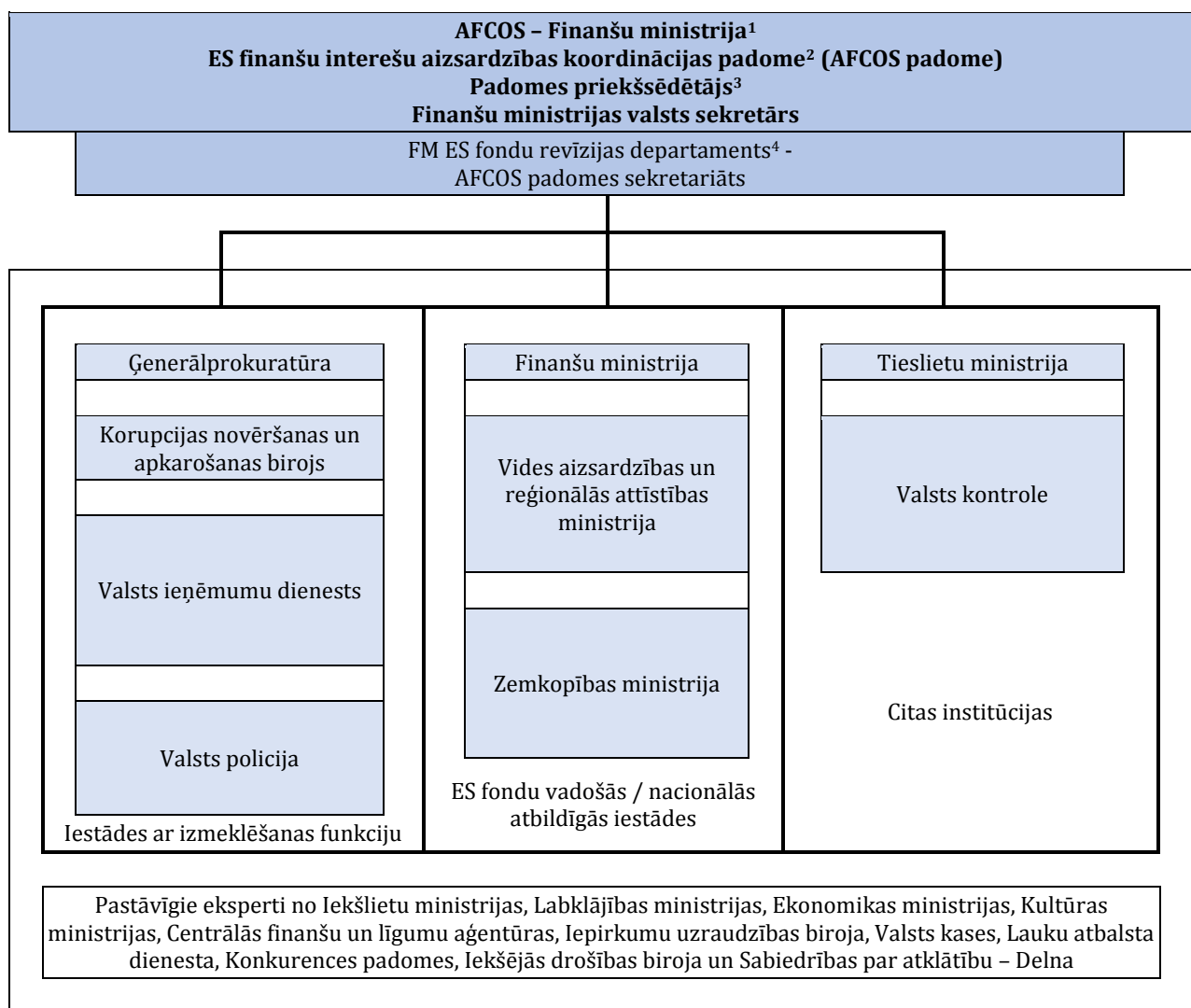
Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departaments, īstenojot AFCOS funkcijas, veic šādus uzdevumus:

- 1) nodrošina AFCOS padomes sekretariāta funkcijas (2014.gada 16.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr.769 "Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums" 9. un 10.punkts) izpildi, tai skaitā, organizē padomes sēdes, sagatavo sēdes darba kārtību, protokolu un citus padomes sēdēs izskatāmos dokumentus;
- 2) koordinē informācijas iesniegšanu EK Līguma par ES darbību 325.panta 5.punktā minētā ziņojuma sagatavošanai;
- 3) pēc saskaņošanas ar AFCOS padomi, reizi gadā ziņo MK par neatbilstībām ES finanšu instrumentu ietvaros;
- 4) konsultējoties ar AFCOS padomi, izvērtē OLAF pieprasījumus un koordinē sadarbību un informācijas apmaiņu ar OLAF;
- 5) piedalās ES dalībvalstu AFCOS sanāksmēs, kā arī citās OLAF/EK organizētajās sanāksmēs un darba grupās ES finanšu interešu aizsardzības jomā;
- 6) sadarbībā ar AFCOS padomi nodrošina atzinumu gatavošanu par EK dienestu izstrādātajiem dokumentu projektiem, gatavo kopējo Latvijas atzinumu iesniegšanai EK un citās ārvalstu institūcijās, kā arī gatavo nacionālo pozīciju ES Padomes Krāpšanas apkarošanas darba grupas sēdēs izskatāmajiem jautājumiem krāpšanas apkarošanas jomā;
- 7) uztur regulāru un ciešu sadarbību ar ES institūcijām un citām dalībvalstīm, tajā skaitā aktīvi piedaloties citu dalībvalstu sanāksmēs un pieredzes apmaiņas pasākumos, kā arī nodrošinot OLAF pārstāvju un citu dalībvalstu ekspertu vizītes Latvijā;
- 8) nodrošina sabiedrībai informāciju par AFCOS/OLAF un par iespējām ziņot, kad ir radušās aizdomas par krāpšanu un korupciju, uzturot un regulāri atjaunojot informāciju www.atkrapies.lv;
- 9) pieņem un izskata fizisko un juridisko personu iesniegumus un nepieciešamības gadījumā sazinās ar kompetentajām iestādēm par iespējamiem pārkāpumiem ES finanšu interešu jomā, kā arī organizē AFCOS darba grupas konkrētu gadījumu izskatīšanai, ja nepieciešams.

Finanšu ministrs *J. Reirs*

2. pielikums
 Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības
 koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģijai un
 pasākumu plānam 2020.–2022. gadam

AFCOS padomes struktūra

Finanšu ministrs *J. Reirs*

¹ Ministru kabineta 11.09.2002. rīkojums Nr.495 "Par kontaktiestādes noteikšanu sadarbībai ar OLAF – Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroju"

² Padomes struktūra, uzdevumi un tiesības noteikti Ministru kabineta 16.12.2014. noteikumos Nr.769 "Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums"

³ Finanšu ministrijas 2020.gada 9.marta rīkojums Nr.66 "Par Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes sastāvu"

⁴ Ministru kabineta 16.12.2014. noteikumu Nr.769 9.punkts un Finanšu ministrijas 28.11.2018 reglamenta Nr.12-4/12 "Finanšu ministrijas reglaments" 40.5.punkts